

המלך בשדה: מי מוכן לארח את הקב"ה אצלו בעסק? מבוסס על שיעור המועדים אלול צג ואילך

¹לפני כמה שנים קראתי קטע עיתונאי שהיה כנה באופן נדיר ונגע בעצבים החשופים של הנפש. העיתונאי ידידיה מאיר סיפר על שבת מברכים אלול ששהה עם משפחתו במלון על חוף ימה של נתניה. זאת הייתה השבת שחתמה את החופש והמשפחה יצאה להיפרד מאוגוסט. בליל שבת הם לא מצאו מספיק אנשים לתפילת ערבית, אבל בבוקר התקבצו עשרה יהודים וקיימו מנין. לקראת ערב התקבצו שוב כמה יהודים בבית הכנסת במלון ופתאום נזכר מישהו שראש חודש אלול יחול השבוע – ומכאן שפרח מזיכרונם הבוקר לברך את ברכת החודש.

תחושת אכזבה התפשטה מסביב, זאת לא הרגשה טובה לשכוח לברך את חודש אלול, מה גם שזאת ברכת החודש האחרונה של השנה, כיון שבחודש תשרי אין מברכים החודש. כולם ישבו נבוכים "ורק לי - כתב ידידיה מאיר ברגע של גילוי עצמי - הייתה תחושת הקלה. שמחתי שהיו לי עוד כמה שעות של אוגוסט, לא התאים לי להרוס את החופש עם חרדת אלול"...

לא הרבה פעמים מצליח אדם לשים את האצבע על הנקודה עצמה. חודש אלול הוא תסביך ידוע ומורכב: מצד אחד: "אלול"! לא צריך עוד מילים, המילה אלול מתגלגלת על הלשון ואנחה בוקעת מהלב. זאת התעוררות שלא מתחילה מאתנו, היא באה מלמעלה, מהחיבוק האלוקי המאיר מלמעלה.

ידועים דברי האר"י כי המילה "אלול" היא ראשי תיבות של הפסוק בשיר השירים "אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים". מבאר רבינו הזקן (על פי הקדמת הזוהר) כי היותו של הקב"ה "רועה בשושנים" באלול הוא רמז למתנה העצומה שמוענקת בחודש הזה.

אחרי הבגידה הנוראה של חטא העגל, משה רבנו היה מלא ספקות. הוא תהה אם אפשר לקום מבגידה כזו? כיצד אפשר לבנות את הקשר שנקרע בצורה כה חמורה? הראה לו הקב"ה סדר סליחה: הקב"ה נראה לו מעוטף בטלית ותפילין ואמר כי בכל פעם שבני ישראל חוטאים, יאמרו את נוסח י"ג מידות – הפסוקים שמונים את י"ג מידות הרחמים, "ה' א-ל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד" – ובכך יחפרו לעומק האהבה בין ה' וישראל וממנה יצמח הקשר מחדש. כותבים המקובלים כי חודש אלול הוא ראשי תיבות "אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים" וכשם שהשושנה יש בה שלושה עשר עלים, כך בימי החודש מאירים י"ג מידות הרחמים. מכאן ההתעוררות בלב של כל יהודי בחודש אלול: זאת אהבתו העצמית של הקב"ה שמרעידה את הלב היהודי לשוב הביתה.

מצד שני, כנגד הגילוי הנשגב, חודש אלול חל באוגוסט, הוא ימים של חול. אותה עבודה, אותה שגרה, אותו וואטספ ופייסבוק וערוצי חדשות, אותה חופשת קיץ שמושכת אותך בעוצמה אל תוך העולם – והסתירה הזו יוצרת תסכול, מרמור והכחשה. אנשים אומרים 'אין לי כוח לאלול, אין בי מוטיבציה להשכים מדי בוקר לסליחות, אינני מוצא את האנרגיה להשתנות בתוך השגרה'.

ובכן, למה זה ככה? מדוע חודש אלול חל בימי חול? האם עוצמת הגילוי הרוחני אינה תובעת לקיים תקופת 'חול המועד' לפני ראש השנה ויום הכיפורים, כזו שנלבש בגדי חג, נשכח מהעבודה והראש יוכל לעסוק בתורה?! זאת השאלה הגדולה עמה פותח רבנו הזקן את הדרושים לחודש אלול:

1. ליקוטי תורה דברים לג, א, לב, א: 'אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים' - הנה שושנה יש בה תליסר עלין כנגד י"ג מכילין דרחמי שבפסוק 'מי אל כמוך' ושבפסוק 'אל רחום וחנון' כו' שמשם הוא מקור התשובה להיות נושא עון כו' והם המתגלים בראש חודש אלול שאז הוא בחינת עת רצון, כי מר"ח אלול עד אחר יום"כ הם מ' יום שעלה משה רבע"ה למרום לקבל לוחות האחרונות. וזה שכתוב 'הרועה בשושנים' אצל 'אני לדודי ודודי לי' שהוא ר"ת אלול.

¹ הסתייעתי בהכנת השיעור באחי, הרה"ת ישראל אשכנזי, והתודה נתונה לו.

ולהבין זה: למה הם ימות החול ואינם יום טוב כמו שבתות ויום טוב שבהם התגלות אלוקות יתברך? ובפרט בעת זמן י"ג מדות שהם הארות עליונות מאד והם מתגלים ביום הכיפורים?

המהלך שבונה רבנו הזקן הוא מהפכני ומחיה את הנפש: זאת לא טעות, זה לא פספוס. חודש אלול הוא דווקא בחול משום שה' **מבקש את החול**. בעוד שבשבת וחג אנו נכנסים נקיים ורחוצים לבית הכנסת, עבודת חודש אלול היא הפוכה: **לארח את ה' בעבודה**. להיות אתו באותם מקומות שאנו מרגישים רחוקים ממנו, שלכאורה אין בהם שום דבר יהודי, שום עניין של עבודת ה'.

בואו נברר לעומק את משמעות ימי החול ואת תפקידה של העבודה בשדה - לפי הגישה החסידית.

ב. לפני שנכנסים לעניין, נשים לב כי רעיון רומה עומד במרכז הפסוק הראשון בפרשה. פרשת "כי תצא" מתחילה עם פסוק ידוע והמפרשים לדורותיהם מעלים קושיות רבות בכל מילה בפסוק:

2. דברים כא: כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבי. - רש"י סוטה לה, ב.
במלחמת הרשות הכתוב מדבר, ד"כ תצא' משמע כשתעלה על דעתך לצאת.

הנושא של הפרשה הוא יציאה ל"מלחמת רשות". כך משמעות המילה הראשונה "כי תצא", כלומר, 'כשתבחר לצאת'. בעוד ש"מלחמת חובה" היא מאבק לכבוש את גבולות הארץ עצמם או להדוף אויב שבא מבחוץ וברור שחובה גמורה להדוף אותו, "מלחמת הרשות" היא מאבק שיוזמת הנהגת העם במטרה להרחיב את גבולות הארץ, כמו שכבש דוד המלך שטחים רחבים עד סוריה.

וכאן עולות קושיות על כל מילה בפסוק: א. מה זה "כי תצא" לשון יחיד? מלחמה היא אירוע חירום לאומי שמקיף את כלל המדינה. איש אינו יוצא למלחמה לבדו ולכן היה צריך להיות כתוב כמו בפרשת בהעלותך: "וכי תבואו מלחמה בארצכם"?

שם משמאל [האדמו"ר מסוכטשוב לפני כמאה שנה] תחילת פרשתנו: יש להבין מה שכאן נאמר 'כי תצא למלחמה' [לשון יחיד] ושם (במדבר י, ט) נאמר 'וכי תבואו מלחמה בארצכם' [לשון רבים].

ב. מה זה "כי תצא למלחמה" בניקוד פתח, כאילו מדובר על המלחמה הידועה? הרי הניקוד היה אמור להיות "למלחמה" בשווא, כלפי כל מלחמה שלא תהיה?

אור החיים כ, א: מהו 'כי תצא למלחמה' הידועה שאין גדולה ממנה?

ג. לא ברור הניסוח "על אויביך" והרי יוצאים למלחמה מול אויבים, כנגדם, ולא עליהם?

ד. עוד שאלה בולטת: התורה כותבת "אויביך" לשון רבים ומסיימת "ונתנו" לשון יחיד?

כלי יקר: 'אויביך' ביו"ד לשון רבים ואחר כך אומר 'ונתנו' [לשון יחיד] והוזה לי למימר 'ונתנם' [גם לא מובן הלשון] 'על אויביך' והוזה ליה למימר 'כנגד אויביך'?"

התשובה לכל השאלות הללו היא אחת, היא מופיעה בכל סגנונות המפרשים לדורותיהם, אצל בעלי המחשבה, בעלי המוסר וגדולי החסידות. שלמה המלך אמר: "טוב ארך אפים מגיבור ומושל ברוחו מלוכד עיר". ישנה מלחמה יותר מכריעה ויותר מורכבת מללכוד עיר: **מלחמת היצר**. הרבה גנרלים ניצחו עמים רבים, אך נכשלו במלחמת המוסר האישית. ספר חובת הלבבות מביא משל ממלך אדיר שחזר ממלחמה. הוא שב כמנצח וכל בני העיר יצאו לקבלו בפרחים ואורז. המלך היה זחוח, מרוצה מעצמו ומרגיש בלתי מנוצח. עבר שם חסיד אחד ואמר: אדוני המלך, סיימת את המלחמה הקטנה, עכשיו מתחילה המלחמה הגדולה. כעת מתחיל המאבק עם יצר הגאווה וההרגשה העצמית.

והמלחמה הזו קשה הרבה יותר ממאבק מדיני, מחמת כמה סיבות: ראשית, אתה נאבק בה לבד. כאן אין טנקים, אין מטוסים ואין תקשורת. זה אתה מול הקב"ה. שנית, זאת מלחמה ללא הפסקה. בעוד שמאבק מול החמאס כולל הפוגות של 'הודנה' והפסקת אש, היצר הרע "דומה לזבוב" כדברי חז"ל - וזבוב לא נח. או שאתה הורג אותו או שהוא הורג אותך. אתה מנצח את היצר בעשר והוא בא בעשר ושתי דקות. אתה בטוח שהפלת אותו לקרשים והוא חוזר חדש. שלישית, היצר הרע דומה ל"אויביך"

לשון רבים, משום שהוא גנב בעל אלף תחפושות. פעם הוא בא כמו רב ומשכנע אותך לחטוא בצידוקים הלכתיים ופעם אחרת הוא בא כמו גזלן ומפתה בגלוי לחטא.

הפסוק הראשון בפרשה רומז למלחמת הענק הזו: "כי תצא למלחמה", לשון יחיד. למלחמה הגדולה של החיים אתה יוצא לבד. איש לא רואה אותך ואיש לא מגבה אותך. לכן נאמר "למלחמה" הידועה, כי זאת מלחמת החיים שנמשכת בכל רגע בו פועמת הנשמה. ולכן נאמר "אויבך" לשון רבים וממשיך "ונתנו", לשון יחיד, שכן אף שהוא נדמה כמו אויבים רבים, מדובר למעשה באותו יצר יחיד.

ולמרות כל זאת הציווי הוא ברור ונצחי: "כי תצא למלחמה!". אין לך בחירה, אתה מוכרח לצאת. למרות שכולנו עייפנו ממלחמות ומבקשים שלום - לא נוכל להימנע מהמלחמה הפנימית. זה המאבק שבבילוי הגענו לעולם, וזה או שאנחנו ננצח אותו או שהוא חלילה ינצל את הפרצה וידרדר לתהום.

בעלי המוסר מביאים משל יפה להכרח להיאבק מול היצר: משפחה עשירה קנתה וילה מפוארת בהרצליה פיתוח מול הים. הנכס עלה עשר מיליון והשיפוץ עוד עשר מיליון. האישה השקיעה את הנשמה בשיפוץ הבית והם היו מאושרים להגשים את חלום חייהם. רגע לפני שיוצאים לחנוכת הבית, מקיש איש עשיר על הדלת. הוא עוצר את בעל הבית ומציע לו עסקה: 'ראיתי את הארמון שבניתם ותשמע, זאת טירת חלומות. קח שלושים מיליון ותמכור לי את הנכס'. בעל הבית דוחה אותו: 'השקענו כאן את הנשמה ולא נעזוב בשביל כסף'. ההוא לא מתייאש: 'תמכור לי לפחות קומה אחת, מרתף, מפלס אחד'. אך בעל הבית מסרב בעקשנות. אותו אורח נודניק לא נרגע ומציע הצעה אחרונה: 'קח מאה אלף דולר ותמכור לי מסמר אחד בקומת הכניסה. כך כשאני יורד לים, יהיה לי היכן לתלות את החליפה'. זה נשמע טוב ובעל הבית הסכים.

חלף חצי יום ובאמצע הלילה דפיקות בדלת. ההוא הגיע לים ורוצה לתלות את החליפה. אחרי יומיים הוא מביא את כל המשפחה לראות את המסמר שקנה מול הים ואחרי שלושה ימים הוא מתיישב על יד המסמר ולא רוצה לעזוב. ככה התיש אותם עד שבעלי הבית נשברו והעבירו לו את כל הנכס.

כך דרכו של היצר הרע: הוא גאון ברמאות. אדם אומר אני אתן לו רק יום אחד, ולרגע הזה היצר מחכה. "היום אומר עשה כך ומחר אומר עשה כך עד שאומר לך עבוד עבודה זרה". הוא מבקש בסך הכול זיז, מסמר, מחשבה אחת לחדור דרכה – עד שחלילה משתלט על כל הבית. לכן אומרת התורה: "כי תצא למלחמה" – אין לך ברירה. זאת מלחמת החיים ואתה מוכרח לנצח בה.

ואולם הפסוק מסתיים בהבטחה: "כי תצא למלחמה על אויבך ... ונתנו ה' אלוקיך בידך". עד כמה שהיצר מאיים, דע לך שהכוחות הם לא שווים. הטוב חזק מהרע. הקב"ה נמצא בצד הזה. טענות היצר מבוססות על שקר, על רמאות והוא בסך הכול ניסיון שמעמיד הקב"ה בפני האדם. לכן "כי תצא למלחמה על אויבך", מעט אור דוחה הרבה חושך. עליך רק להתחיל - "ונתנו ה' בידך"².

כלי יקר שם: אלא ודאי שמדבר באויב אחד פרטי ... ואין זה כי אם צר ואויב פנימי והוא השטן הוא היצר הרע המקטרג ... והמלחמה שעם היצר הרע אינה באה מלמעלה כי אם האדם צריך להיות המתחיל וה' יגמור על ידו. וזהו שאמר סוף 'שה' אלוקיך נתנו בידך', היינו אחר כל המעשים שתעשה מענייני ניצוח ותחבולות וה' ישלח עזרו לסוף.

עד כאן המהלך שמוסכם על כל המפרשים, ואולם הרבי מליובאוויטש מעלה בעיה אחת שמחייבת פתרון: אם המלחמה המדוברת היא מלחמת היצר, כיצד הובאו לעיל דברי רש"י ש"במלחמת הרשות הכתוב מדבר"? הרי אין מלחמת חובה גדולה ומכרעת ממלחמת היצר?

ליקוטי שיחות יד/84: בדרושי חסידות מבואר ש'כי תצא למלחמה' קאי על מלחמת הנפש האלוקית עם הנפש הבהמית - ואיך מתאים פירוש זה עם פירושו של רש"י שבמלחמת הרשות הכתוב מדבר?

² ידוע הסיפור (ורבים השיב מעון ח"א) על נער הבר מצווה ששמע מהרבי, שהחיים דומים למשחק בייסבול ומי שמשחק יותר טוב הוא מנצח. היה לסיפור המשך מפתיע כמסופר שם בארוכה, שפעם בערב יו"כ אותו נער היה אמור לנסוע למשחק מכללות ונזכר בדברים של הרבי ונשאר.

הכרח אפוא לומר שבתוך החזית הרחבה של מלחמת היצר, ישנו תחום אחד שהוא בבחינת "מלחמת רשות". אמנם מבחינת ההלכה היבשה אפשר להניח אותו הצידה עד שנצח את המלחמות האחרות, אך זה גופא ציווי התורה: "כי תצא למלחמה" – אל תוותר אפילו על מלחמת הרשות.

וזה הרגע לסגור את הקצוות ולשוב אל תחילת השיעור: "מלחמת הרשות" היא אותה מלחמה של "חודש אלול". זאת בדיוק המלחמה שמתנהלת בימי החול, בשטחים האפורים והאחוריים של החיים. היא אמנם לא המאבק הראשון מבחינה הלכתית, אך היקרה ביותר לפני הקב"ה.

ג. נפתח עם סיפור חסידי ישן ונוגע ללב (סיפור חסידים זוין חיי שרה): בעיירה ברדיטשוב היה גביר אדיר שעסקיו חבוקו עולם. אך כגודל עשירותו כן קמצנותו והוא מעולם לא פתח את הכיס לאיש. בני העיירה צברו שנאה כלפיו והמתינו לשעת הכושר לנקום בו. כשהגיע יומו להסתלק מהעולם, תבעו אנשי החברה קדישא ממשפחתו סכום כפול ומכופל בעד חלקת הקבר. 'עכשיו הוא ישלם'... וויכוח פרץ מול היורשים והושגה הסכמה לגשת לבירור אצל המרא דאתרא, הצדיק מברדיטשוב.

כששמע רבי לוי יצחק על פטירת העשיר, הזדעזע ולא נרגע. הוא ציווה לכבד את הנפטר ולהעניק את חלקת הקבר בחינם, הצדיק אף הכריז כי יצעד בראש מסע הלוויה. השמועה התפשטה בכל העיר ולא הייתה לויה מכובדת כזו. כשחזרו מהמסע פנה רבי לוי יצחק לנכחים וסיפר דברים מרטיטים: "דעו לכם שאותו איש עשיר נתבע שלוש פעמים לדין תורה בבית הדין שלי ובשלושתם יצא זכאי". כל שלוש התביעות עסקו בחייו הגשמיים, העסקיים, השגרתיים - וזה מה שהפך אותו לאיש מיוחד כל כך.

דין תורה ראשון: מעשה בסוכן קניות של יין, שהיה מקבל כסף מהסוחרים בעיר וקונה עבורם יין בעיר הגדולה. פעם בערב פסח קיבל סכום גדול כדי לקנות מלאי ענק לקראת החג, אך כשהוציא את התיק כדי לשלם, התברר שהכסף נעלם. הוא איבד סכומים ענקיים שהופקדו אצלו בנאמנות. הוא נפל מתעלף וכל הניסיונות להעירו לא צלחו. פתאום נכנס אותו נפטר ואמר שהוא מצא את הכסף ומבקש להחזירו. הוא שילם הכול ואותו אדם שב לחיים. אך האמת הייתה שהכסף נגנב בידי אדם אחר, וכשהוא שמע שהעשיר שילם הכול מכספו – הזדעזע. הוא ניגש אל הנפטר בחשאי וביקש להחזיר לו את הכסף. אך ההוא סירב לקבל. "לא מכיר אותך, זה היה מעשה פרטי ביני ובין הקב"ה". ההוא תבע את הנפטר לדין תורה אצלי, אמר רבי לוי יצחק, אך אני הסכמתי עם הנפטר.

דין תורה שני: מעשה באיש עני בברדיטשוב שרצה לנסוע לעיר הגדולה ולנסות את מזלו במסחר. אך אשתו סירבה, מהיכן היא תתפרנס עד שיחזור העירה. יום אחד הוא נכנס הביתה וסיפר כי אותו גביר קיבל אותו כעובד בבית המסחר שלו. הוא אמר לייצג אותו בעיר הגדולה ובתמורה היא תלך בכל יום חמישי אל בית המסחר של הגביר ותקבל משכורת שבועית. הוא יצא לדרך והיא צעדה ביום חמישי אל מנהל החשבונות במפעל לקבל את המשכורת. ההוא לא הבין מהי רוצה מחייו, הוא טען שאינו מכיר אותה ומעולם לא שמע את השם של בעלה. היא הרימה את הקול וצעקה שבעלה אינו שקרן ועליו לעמוד בהתחייבות כלפיו, עד שהצעקות הגיעו עד המשרד של הגביר. הוא יצא החוצה וביקש להתנצל שהאשמה מוטלת עליו. הוא אכן סיכם עם הסוחר ושכח לעדכן את הגזבר. "את מוזמנת לבוא בכל יום חמישי ולקבל את המשכורת המגיעה לכם". כך חלפו כמה שנים עד שבעלה שב העירה כשהוא עשיר ומצליח. היא סיפרה שהכול עבד כמו שתכננו ובכל יום חמישי קיבלתי את המשכורת במשרד של הגביר. הבעל החוויר וכמעט התעלף. הוא ידע את האמת שכל הסיפור היה המצאה שלו והוא מעולם לא נשלח בידי אף אחד. נסער ניגש אל הגביר וביקש להחזיר את הכסף, אך ההוא שב וטען: "לאו בעל דברים דידי את, לא עשיתי את זה בשבילך אלא בשביל הקב"ה ואני עומד רק מולו".

דין תורה שלישי: מעשה באיש עסקים שהתגלגלה אליו הזדמנות עסקית. הוא ניגש אל הגביר וביקש הלוואה גדולה ואמר ש"בעל הביטחון – הקב"ה – יהיה ערב עבורו". הגביר נתן את הלוואה ועברו גלגולים ותקופות עד שההוא הצליח לעמוד על הרגליים ולהשיב את הכסף. אך כשבא להחזיר, הגביר הנפטר סירב לקחת. "הערב שלך – ה' – כבר החזיר במקומך את הלוואה כמה פעמים ואין לי דבר וחצי דבר אתך". "כך – סיים הצדיק מברדיטשוב - יצא הנפטר שלוש פעמים מנצח בבית הדין שלי".

מערכת היחסים עם ה' מורכבת משני חלקים, בתחושה שלנו אלו תחומים נפרדים: ימי החול ושבת, ומועדי ישראל. בשבת אנחנו מרגישים יהודים, מתרחצים, מחליפים בגדים וחיים בעולם של קודש,

אולם ימי החול נתפסים אצלנו אינטואיטיבית כפחות קדושים. אין שום דבר יהודי לכאורה בלחרוש את השדה, לשכב תחת המכונת עם סרבל כחול משוח בגריז או ללחוץ על קליינט לסגור עסקה.

אם הקב"ה יפנה למישהו מאתנו להתארח אצלו, סביר להניח שנזמין אותו לצעוד עמנו לבית הכנסת בערב שבת ולסעוד אתנו את הסעודה. מעט אנשים יזמינו את הקב"ה הביתה בסתם יום של חול ואיש כנראה לא יזמין אותו לצפות בו שעתיים במשרד. הקב"ה פשוט לא ירגיש בנוח שם, לכאורה.

כך נראה בגמרא: הגמרא בברכות מספרת על מחלוקת ענקית בין רבי שמעון בר יוחאי לרבי ישמעאל על סדרי העדיפויות בחיים. מצד אחד נאמר "והגית במ יומם ולילה", הווי אומר שיהודי צריך לעסוק בקדושה ביום ובלילה, חיים של אברך כולל. מצד שני נאמר: "ואספת דגנך". יהודי מצווה לעסוק בפרנסתו – ולא יכולה להיות סתירה גדולה יותר בין הדרישות.

רבי ישמעאל דוגל בשילוב בין השניים: "תורה עם דרך ארץ". גם גשמיות וגם רוחניות. אולם רשב"י טוען שזה פתרון לאנשים חלשים שאין בהם אמונה וביטחון. הפתרון האידיאלי הוא ללמוד תורה ביום ובלילה ולסמוך על הקב"ה שישלח פרנסה. במקום אחר מספרת הגמרא שרבי שמעון בר יוחאי הפעיל את הגישה הזו הלכה למעשה וכשיצא מהמערה בפעם הראשונה וראה יהודי שעובד בשדה – שרף אותו בעינו. הוא לא הצליח להבין איך יהודי מזניח חיי עולם לטובת חיי שעה? הגמרא מסיימת ואומרת: "הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידם והרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם".

משמעותם הפשוטה של דברי חז"ל היא **אנחה עמוקה**. כמה טוב היה לצעוד בגישת רשב"י, אך מה לעשות שאנו חיים בעולם חומרי בו אנשים אינם מוכנים להתאמץ ולוותר על חיי נוחות. מכאן נוצרה התחושה האינטואיטיבית כי יהודי אידיאלי הוא **יהודי של שבת** וימי החול הם משהו להתבייש בו.

וכאן מגיעה הגישה החסידית לדורותיה ויוצרת מהפכה: חודש אלול חל דווקא בימי החול, לומר לך שהקב"ה יורד **לבקר בשדה**. הגילוי העצום של י"ג מידות הרחמים חובק אותנו דווקא בימי החול, כי הקב"ה מבקש להצטרף אלינו **בנסיעה לעבודה**. ה' אומר בחודש אלול: **בוא נדבר על העסק שלך, בוא נדבר על העבודה שלך**. זה לא משהו להחביא אותו, להיפך, זאת **עבודת ה' עילאית**. הנחת רוח הגדולה ביותר היא לראות **בעלי עסק יראי שמים**. כאלו שמקדשים את ה' ברחוב, במשרד ובמשאית.

וכדי לחדד את המסר, רבינו הזקן מביא משל מעורר את הנפש: מעשה במלך אדיר שבנה ארמון מרהיב. בכל ימי השנה היה שווה בארמון, אבל חודש אחד היה יוצא מהארמון ומבקר את החקלאים בשדה. בשבתו בשדה היה פושט את בגדי המלוכה ומתקרב אל העובדים. הוא היה מקבל את כולם בפנים שוחקות ובסבר פנים יפות ונענה לכל בקשותיהם. בסוף החודש היה יוצא בחזרה אל הארמון וכל אלו שדבקו בו בשדה היו רשאים להמשיך אתו אל הארמון. כך מלך מלכי המלכים הקב"ה, פעם בשנה הוא יוצא בחודש אלול לשדה ומקבל את כולם בסבר פנים יפות. ומי שמנצל את ההזדמנות בשדה – רשאי להצטרף אליו בהליכה לארמון בראש השנה ויום הכיפורים.

המשל מעביר נקודות רבות, אולם הנקודה שהרבי מליובאוויטש חידד פעמים רבות היא שהקב"ה עומד **בשדה עם סבר פנים יפות ופנים שוחקות**. הוא בעצם אומר לנו: **אל תזלזלו בשדה**. היא לא פחות עבודת ה' מאשר התפילות בבית הכנסת, ואדרבה, היא **תמצית עבודתו של יהודי בעולם**. כאשר יהודי סוחר מתוך הקפדה על יושר, כאשר הוא מקיים במקום תפילה ושיעור, כאשר הוא משמש בעיני הבריות מודל של מכובדות עד שאנשים אומרים 'הלוואי והילדים שלי יהיו כמוהו' – זהו קידוש ה' שאין גדול ממנו ועבודת ה' שאין חשובה ממנה.

המעלה של השדה - בגללה דווקא שם מתגלה ה' בפנים שוחקות – נובעת מכמה רמות: א. שם **מתנהלים החיים האמתיים**. העולם אינו מתנהל בבתי הכנסת אלא במשרדים הממוזגים. ולכן עבודתו של היהודי לתקן עולם במלכות שדי מתרחשת דווקא בעולם האמתי. ב. זאת עבודה ששואבת מהאדם **כוחות עוצמתיים הרבה יותר**, משום שהתנועה הכי קשה היא לחיות בשני העולמות גם יחד, לעבוד בתל אביב של מטה ולהרגיש בתל אביב של מעלה. ג. מעל ומעבר לכך (ויש להאריך) ישנה מעלה מיוחדת בזיכוך הגשמיות, משום שהחומר קשור עם הרמות האלוניות הנעלות ביותר.

ואם תשאלו כיצד נלמד את הגמרא של רשב"י? מדוע מייצרת הגמרא אווירה קודרת כל כך? הרבי ביאר פעם נקודה מופלאה: האמת היא **שאיננו לומדים נכון** את דברי הגמרא. כוונת התירוץ "הרבה

עשו כרשב"י ולא עלתה בידם" - איננה 'אוי ווי, זה לא עובד', אלא להיפך, התשובה מופלאה בעמקותה: העובדה ש"הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם" מעידה שאין זה התפקיד של רוב בני ישראל. כל פרט בעולם מתוכנן בהשגחה פרטית ולכן העובדה שרוב בני ישראל נולדו עם תכונות של בעלי עסק, מעידה כי התפקיד המוטל על רוב העם היהודי היא להיות "ממלכת כוהנים" בעולם האמתי. להיות דוגמה ליושר ויראת שמים במקום בו מתנהלים החיים - דהיינו השדה. כמובן, במקביל לכך, צריכה להיות סיירת מטכ"ל של "שבט לוי" שנדבה רוחם לשרת בבית המקדש ובלימוד תורה מתוך התנתקות מחיי החומר.

3. הרבי מליובאוויטש שערי המועדים אלול קב: איתא בגמרא שהשאלה הראשונה ששואלים "בשעה שמכניסים אדם לדין [בבית דין של מעלה] היא נשאת ונתת באמונה"? ורק אחר כך שואלים "קבעת עתים לתורה"? השאלה למעלה היא האם עבודתו בענייני העולם הייתה חדורה באמונת ה', שמאמין בחי העולמים וזורע? ולכאורה תמוה הדבר: הרי 'אתה בחרתנו מכל העמים ... ורוממתנו' ולכן הנהגת בני ישראל הייתה צריכה להיות כזו שרוב הזמן יעסקו בענייני קדושה ולמה נקבעה הנהגתם (עפ"י התורה) באופן שרוב הזמן יעסקו בענייני העולם, כמו (להבדיל אומות העולם)?

והביאור עפ"י הידוע שתכלית בריאת העולם היא שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ולכן עיקר העבודה היא בענייני העולם, 'שש שנים תזרע שדך', שגם בשדה תהיה המשכת קדושה. ועפ"י מובן לגבי המשל דהמלך בשדה בחודש אלול, שהתגלות עצמותו של המלך היא בשדה, ועל דרך הכתוב (קהלת ה,ח): 'מלך לשדה נעבד' ופירש האבן עזרא ש'אפילו המלך נעבד לשדה כי ממנו מחייתו'. מחייתו של המלך היא בעבודת אנשי השדה בענייני הארץ, שנתאוה להיות בתחתונים.

ליקוטי שיחות ל/137: יש לומר שזהו הטעם שאנו רואים כי עד ביאת המשיח רוב בני ישראל הם בעלי עסק ולא יושבי אוהל, ובלשון חז"ל 'הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם', כי להשלים מטרה זו – לעשות העולם הזה התחתון דירה לו יתברך – זה נעשה בעיקר על ידי 'זבולון', בעלי עסק.

קעת אפשר לסגור את הקצוות ולהבין מדוע פרשת כי תצא פותחת דווקא "במלחמת הרשות". שכן המאמץ להרחיב את גבולות הקדושה ולהביא את הקב"ה אל המרחב הגשמי, הוא בבחינת 'מלחמת רשות'. יהודי רשאי לטעון אין לי יכולת להתמודד עם העולם הזה ואינני אוכל ואינני שותה ומסתפק בחיי עוני, ואולם הפרשה מדגישה כי הקב"ה שואב נחת דווקא מהרחבת גבולות הקדושה.

התוועדיות הרבי מליובאוויטש תש"נ ד/224: המשמעות דמלחמת הרשות היא להרחיב גבולות הקדושה יותר מהמוכרח על פי דיני התורה, לדוגמה, המלחמה בבירור האכילה – לא רק באכילת לחם צר ושתיית מים לחץ אלא – גם כאשר אוכל בשר שמן ושותה יין ישן ועושה זאת לשם שמים. ועד"ז בבירור העולם, מחפש אחר מקומות חדשים שבאפשרותו לבררם ולהופכם לבית מעשה מצוות.

ד. לפי היסוד הזה, ביאר הרבי בהזדמנות אחרת את אחת השאלות העצומות והזועקות בכל המקרא כולו: כולנו זוכרים את הסיפור הקשה של לקיחת הברכות מעשו. המקרה שהתורה עצמה אומרת עליו את המילים החמורות: "בא אחיך במרמה ולקח ברכתך".

והתהייה של כל אדם הגון היא: למה ככה? מדוע יעקב מקבל את הברכות דווקא כשהוא לבוש בבגדי עשו? האם לא היה הגיוני יותר שרביקה תיכנס לבעלה, תשוחח אתו, תספר את האמת אודות ה'תכשיט' הגדול שלו והוא יבקש מעצמו להעניק את הברכות ליעקב? אחרי הכול, יעקב ועשו היו אז בני 64, כך שיצחק ורביקה היו נשואים 84 שנים! כמעט פעמיים חתונת הזהב... האם אחרי כל השנים הללו נוהגים ברמייה? רביקה אינה יכולה לגשת לבעלה ולסכם שיעקב יקבל את הברכות!?

ענה הרבי רעיון כביר (ליקוטי שיחות ג/795): התורה רוצה להעביר מסר נצחי. הדרך לקבל את הברכות של הקב"ה היא כשאנו נוהגים ברמייה כביכול. כאשר יהודי לובש את 'בגדי עשו' - שהוא "יודע ציד איש שדה" - והכוונה היא לסרבלי העבודה שכל יהודי לובש ביום ראשון בבוקר ויוצא לעבודתו בשדה, ושם הוא שומר על קדושתו כיעקב ועושה את כל מלאכתו לשם שמים. זה החיבור הגדול ביותר בין העולמות ומכאן הנחת רוח הגדולה ביותר של הקב"ה וגם השכר הוא בהתאם.

כך מספר הרבי בספר 'היום יום': פעם נכנס סוחר אל האדמו"ר המהר"ש והרבי אמר לו: "אני מקנא בך". הוא היה מופתע, במה הרבי יכול לקנא בו? הרבי הסביר שכאשר יהודי נפגש עם חברו לענייני מסחר והם עוצרים רגע את השיחה, ואחד אומר לחברו: 'שמעתי אתמול וארט נפלא, סיפור חסידי נפלא, הרגש מעורר את הנפש' והם מתעוררים יחד בעבודת ה' – הנחת רוח לפני הקב"ה היא גדולה ביותר וגם השכר מלמעלה הוא בהתאם.

ואף שהעבודה נמשכת, אנו מובטחים "על אויביך – ונתנו ה' בידיך" בגאולה האמתית בקרוב ממש.

נסיים: פרופסור וולוול גרין היה מדען מפורסם בארצות הברית, מומחה בחקר המחלות, אפידמיולוגיה. לאחר שהוא התחזק בשמירת מצוות, הרבי היה שולח אותו למשימות הסברה ברחבי העולם כדי להפגין את העובדה שאפשר להיות יהודי דתי בעולם האקדמיה. אין סתירה בין איש מדע בעל שם עולמי ובין כיפה זקן.

פעם הוא קיבל הזמנה למסור הרצאה בבית כנסת קונסרבטיבי בדטרויט, אך כאשר פתח את היומן, גילה שזהו ליל י"ט כסלו. הנטייה הראשונית שלו הייתה לדחות את ההזמנה, איך יבלה את י"ט כסלו בבית כנסת קונסרבטיבי? מצד שני הוא ידע כמה הרבי נהנה מההרצאות הללו ואישר את ההזמנה תוך שהוא חושב לעצמו כי יצטרף אחריה להתוועדות בבית חב"ד בדטרויט.

הוא הגיע לעיר בצהרי היום והרים טלפון לבית חב"ד כדי לברר מתי מתחילה ההתוועדות. המזכירה ענתה כי הרב שם טוב לא בעיר, וגם לא שאר השלוחים. הם נסעו להתוועדות אצל הרבי ב-770. הוא הרגיש בזוי: הוא צריך להרצות בליל י"ט כסלו ואילו החסידים יתוועדו עם הרבי. הוא התיישב וכתב מכתב כאוב לרבי. הוא קיבל מיד תשובה: "וולוול, כאשר אתה יושב עם יהודים קונסרבטיבים בליל י"ט כסלו ומדבר איתם על אידישקייט – הנך יותר קרוב אלי מאלו שיושבים סביבי בהתוועדות"...

כתיבת והפצת שיעורי חודש אלול תשע"ח
מוקדשת לעילוי נשמת
ר' פייביש בן מרדכי הלוי ע"ה

ובתמיכתם של שלוחי הרבי ברחבי תבל
ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב